

نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام ج.ا.ایران

حسین ساری^۱

رضا علی‌دادی^۲

محسن مرادیان^۳

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۲/۱

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۳/۱۵

چکیده

از عوامل مؤثر در پیشرفت و بی‌نیازی جامعه نیروی انسانی نخبه آن جامعه است. توجه به این منبع مهم در بیانیات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تحت عنوان نخبه‌پروری و به‌منظور پیشرفت و عدم وابستگی علمی مطرح شده است و می‌تواند عامل مؤثری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام باشد. این تحقیق به بررسی نقش‌های نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام می‌پردازد. نقش‌های نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت با مؤلفه‌های پایه‌ریزی، رشد، ثمردهی، ثبات و توزیع مطرح می‌شود. با توجه به اینکه این تحقیق در زمره تحقیقات پیمایشی (میدانی) جای می‌گیرد، محقق برای رسیدن به اهداف تحقیق، با استفاده از پرسش‌نامه (محقق ساخته) نظرات متخصصین و اصحاب علم و فن‌آوری را اخذ نموده و با بررسی این نظرات به اقتباس مؤلفه‌ها و شاخص‌های نخبه‌پروری استحکام‌زای نظام پرداخته است. نتیجه تحقیق، عدم تأثیر توزیع و رشد و تأیید سایر نقش‌های بیان شده است. بیشترین بار عاملی این تحقیق مربوط به ثمردهی و پس از آن ثبات و پس از آن پایه‌ریزی بوده که در مؤلفه استحکام ساخت درونی قدرت مادی تأثیر بیشتری نسبت به استحکام ساخت درونی معنوی و سلسله‌مراتب استحکام داشته است. با استفاده از نرم‌افزار SMART PLS مؤلفه استحکام ساخت درونی مادی معنوی با بار عاملی ۹۷٪ و بار عاملی استحکام ساخت درونی مادی منبع با ۸٪ بیشترین تأثیر از نخبه‌پروری را داشته است و پاسخ به سؤال تحقیق مبنی بر تعیین شاخص‌های مؤثر همان شاخص‌های مؤلفه‌های مؤثر تحقیق است. از آزمون Z ضریب معناداری ۱۷ حاصل شده است و نشان‌دهنده معناداری نقش نخبه‌پروری در استحکام است. از سوی دیگر تأثیر تغییرات نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام ۷۵٪ است و نتیجه این دو آزمون فرضیه معناداری نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی را اثبات نموده، نشان از هدف‌گذاری هوشمندانه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در طرح موضوع نخبه‌پروری دارد.

واژه‌های کلیدی: نخبه‌پروری، استحکام ساخت درونی قدرت ملی، استحکام معنوی اثر، استحکام مادی

منبع، ثمردهی، پایه‌ریزی

^۱ - استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

^۲ - نویسنده مسئول و دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی فضای سایبر، دانشگاه عالی دفاع ملی r.alidadi@sndu.ac.ir

^۳ - استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

(۱) مقدمه

روند حرکت علم و فناوری روندی سریع و رو به رشد است که سرعت تغییرات آن قابل مقایسه با هیچ یک از دوره‌های گذشته نیست و کشورهای مختلف با اقدامات پیش‌بینانه و تفکرات آینده‌نگرانه به استقبال آینده می‌روند. گزارش "انقلاب جهانی فناوری در سال ۲۰۱۵" از جمله اقداماتی بوده که در سال ۲۰۰۰ توسط ایالات متحده آمریکا انجام شد. هم‌افزایی فناوری‌های نوظهور با فناوری اطلاعات، نویدبخش تحولات اساسی در آینده‌ای نزدیک بود. فناوری‌های زیستی، به‌نژادی، مشابه‌سازی انسان، اختراع نامه‌های ژنی و احتمال تعیین قیمت‌های سرسام‌آور برای آن‌ها، نیمه‌های ریزساخت، ساخت و تولید مولکولی، منسوجات و بافت‌های هوشمند و هزاران نوآوری جدید و عجیب، رقابت بر سر رهبری توسعه فناوری را در پی خواهد داشت. (انقلاب جهانی فناوری در سال ۲۰۲۰ میلادی، ۱۳۸۶: ۱۸). تکیه بر منابع زیرزمینی و عدم توجه به نخبگان اشتباه بزرگی در کشورهای صاحب منابع قلمداد می‌شود؛ "در کشوری و اقتصادی که متکی به منابع زیرزمینی است و ثروت بادآورده در آن کشور حاکم است، نخبه، نه شناسایی می‌شود، نه جذب می‌شود، نه اصلاً احتیاج به نخبه احساس می‌شود. وقتی قرار شد که ما این ثروت ذخیره‌ی تاریخی خودمان را از زیر زمین بکشیم بیرون، مدام خام‌فروشی کنیم، به حالت «بچه‌پول‌داری ملی» - این جور بگوییم؛ مثل بچه‌پول‌دارها که قدر پول را نمی‌دانند، هر جور دستشان بیاید خرج می‌کنند - کشور را بخواهیم اداره کنیم، آنجا نه نخبه شناسایی می‌شود، نه به نخبه احساس احتیاج می‌شود، نه نخبه می‌تواند نقش ایفا کند. نتیجه هم همین می‌شود که سرنوشت کشور می‌افتد دست آن کسانی که سیاست‌گذاران کلان دنیای نفت و منابع زیرزمینی‌اند" (بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در هشتمین همایش ملی نخبگان جوان ۱۳۹۳/۷/۳۰). آنچه که پیداست در دنیای نه‌چندان دور آینده خام‌فروشی و منبع فروش بهای زیادی در بازار آینده نخواهد داشت و محصول این بازار، فناوری‌هایی است که از ذهن نخبگان و اندیشمندان بروز می‌یابد. این اهمیت بلاشک، میدع گران‌قدر تمدن نوین اسلامی را وادار به مطالبه حرکت دائمی و سریع در مسیر علم و دانش نموده است. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این باب بیان می‌دارد، "مسئله علم در کشور خیلی مهم است. با مطالعه دقیق و همه‌جانبه، انسان به چند سرفصل محدود می‌رسد که یکی از آن‌ها علم است. ما برای آینده به علم احتیاج داریم. نهضت نرم‌افزاری و تولید علم و اندیشه و فکر که مطرح شد، باید جدی گرفته شود" (بیانات در دیدار

جمعی از مسئولان سازمان صداوسیما ۱۳۸۳/۹/۱۱). و این آینده‌شناسی و دست‌یابی به آن، ممکن و مهیا نخواهد بود مگر با نخبه‌پروری. "یک جامعه بدون دارا بودن استخوان بندی‌های ذهنی قوی، در حرکت جهانی نخواهد توانست از سربالائی‌های دشوار و پیچ‌های سخت عبور کند." (بیانات در دیدار جمعی از نخبگان ۱۳۸۱/۷/۳). این استخوان‌بندی ذهنی قوی همان نخبگان علمی هستند که در جامعه اسلامی امروز مورد توجه واقع شده‌اند. اما نخبه کیست و نخبه‌پروری چیست؟ نخبه به فردی برجسته و کارآمدی اطلاق می‌شود که در خلق و گسترش علم، فناوری، هنر، ادب، فرهنگ و مدیریت کشور در چارچوب ارزش‌های اسلامی اثرگذاری بارزی داشته باشد و همچنین فعالیت‌های وی بر پایه هوش، خلاقیت، انگیزه و توانمندی‌های ذاتی از یک‌سو، خبرگی، تخصص و توانمندی‌های اکتسابی از سوی دیگر، موجب سرعت بخشیدن به پیشرفت و اعتلای کشور شود (سند راهبردی کشور در امور نخبگان، ۱۳۹۱: ۴). نخبه‌پروری، بسترسازی برای پرورش نخبگان، شناسایی استعداد‌های نخبه، کمک به آن‌ها در رفتن به سمت قله‌های علمی و تحقیقی [است در جهت رفع نیازهای جامعه و پیشرفت روزافزون آن] (بیانات در دیدار نخبگان جوان دانشگاهی ۱۳۸۳/۷/۵). با تعریف ارائه شده می‌توان گفت نخبه‌پروری سرمایه‌گذاری باارزشی است که در جهان‌نه‌چندان دور آینده، با تولید علم و دانش و فناوری و تبدیل آن به ثروت، ارمغان اقتدار ملی را برای کشور در پی خواهد داشت. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) از این منظر استحکام ساخت درونی قدرت ملی را مطرح نمودند. "عاملی که می‌تواند کشور [شما] را در مقابل هر افزون‌طلبی، هر انحصارطلبی، هر تجاوز، هر ماجراجویی و هر بحران‌سازی حفظ کند، استحکام ساخت داخلی نظام است. همین‌طور است ارتباط بین آحاد و قشرهای مردم با مسئولان نظام، امید جوانان به آینده و گرفته شدن رخنه‌هایی که به تدریج موجب تضعیف نظام می‌شود." (بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی ۱۳۸۲/۰۲/۲۲). به این منظور این تحقیق سعی دارد ضمن بررسی مؤلفه‌های نخبه‌پروری به بررسی نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام بپردازد. با انجام این تحقیق مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر در نخبه‌پروری مورد بررسی قرار گرفته، می‌توان عناصری که نقش مهمی در استحکام ساخت دارند را احصاء نمود. عدم انجام تحقیق حاضر ابهام نقش نخبه‌پروری در استحکام را علی‌رغم تأکیدات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نادیده انگاشته، عقیده بی‌تأثیری یا تأثیر منفی آن در استحکام را برطرف نمی‌کند. فرضیه تحقیق این است که نخبه‌پروری ارتباط معناداری با استحکام ساخت درونی قدرت

ملی نظام دارد. سؤال اصلی تحقیق این است که کدام یک از شاخص‌های نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام تأثیر دارد و بر کدام شاخص استحکام ساخت قدرت ملی، استنباطی از بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تأثیر دارد؟ که تحقیق حاضر سعی در پاسخ به این سؤال است.

۲) مبانی نظری تحقیق

با توجه در نظام بین‌الملل، پیشرفت و توسعه را در کشور می‌توان از دو راه به دست آورد. طریق نخست، فرآیندی است که غرب طی کرد و پس از تحول فرهنگی و سیاسی به توسعه اقتصادی نائل شده است. این روند، تدریجی و طولانی و همراه با پیچیدگی‌های فراوان است. در این شیوه، عقلانیت و علم و مشتقات آن باید به صورت عینی و واقعی در تمامی ارکان جامعه رسوخ یابد و مبنای تغییر شود. کشورهای در حال توسعه به دلیل آنکه زمان، نظام سلطه جهانی و فناوری علیه آن‌هاست، نمی‌توانند از این راهکار استفاده نمایند. نخبه‌گرایی، راه کوتاه‌تر، سریع‌تر و کارآمدتر است. منظور از راهکار نخبه‌گرایی آن است که نخبگان بتوانند با تخصص، تعهد، مهارت و تفکر و نظارت، نه تنها پیشرفت جامعه را به دست بگیرند، بلکه مبنای الگویی برای آن باشند (ملکی، ۱۳۸۳: ۱۴۶). گره خوردن نقش نخبه‌پروری به استحکام ساخت درونی از همین منظر قابل تحلیل و بررسی است.

مبنای نظری تحقیق حاضر نیز برگرفته از بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در باب نخبه‌پروری و استحکام ساخت درونی قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران است. با احصاء و دسته‌بندی این بیانات، شاخص‌ها و مؤلفه‌های هر یک از این دو موضوع دسته‌بندی می‌شود و می‌توان مدل مفهومی پژوهش را بررسی و در نهایت ارائه داد.

۲-۱) نخبه‌پروری

نخبه‌پروری با روند مشخصی در فرمایشات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مطرح شده است و از سال ۱۳۸۱ توسط ایشان به ادبیات علمی و گفتمان ملی وارد شده است. با تحلیل این روند پنج نقش استخراجی به شرح ذیل است: مرحله ۱: نقش پایه‌ریزی، مرحله ۲: نقش رشد، مرحله ۳: نقش ثبات، مرحله ۴: نقش ثمردهی، مرحله ۵: نقش نشر و توزیع.

نتیجه بررسی‌ها به شرح جدول ۱ ارائه می‌شود؛

♦ نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام ♦ ۱۳

ردیف	بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)	شماره شاخص	تاریخ	مورد
۱	جذب سرمایه‌های انسانی	n36	۹۳/۶/۲۹	ابلاغ سیاست‌های علم و فناوری
۲	افزایش نخبه‌پروری	n37	۹۲/۵/۶	بیانات در دیدار دانشجویان
۳	ایجاد چرخه نخبه‌پروری	n38	۹۱/۷/۱۲	ششمین همایش ملی نخبگان
۴	نگهداری و ارتقاء نخبه	n39	۹۱/۷/۱۲	ششمین همایش ملی نخبگان
۵	حالت درون‌زایی	n40	۹۱/۷/۱۲	ششمین همایش ملی نخبگان
۶	پیشرفت علمی و فناوری	n41	۸۹/۷/۱۴	بیانات در دیدار نخبگان جوان
۷	یافتن اقتدار مادی و معنوی	n42	۸۹/۷/۱۴	بیانات در دیدار نخبگان جوان
۸	پرورش استعدادها و نخبه‌ها	n43	۸۹/۷/۱۴	بیانات در دیدار نخبگان جوان
۹	تولید علم	n44	۸۸/۲/۲۷	بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان کردستان
۱۰	نوید آینده خوب	n45	۸۷/۶/۵	بیانات در دیدار نخبگان جوان دانشگاهی
۱۱	جبران عقب‌ماندگی‌ها	n46	۸۷/۶/۵	بیانات در دیدار نخبگان جوان دانشگاهی
۱۲	کمک به آن‌ها برای رفتن به سوی قله‌های علمی و تحقیقی	n47	۸۳/۷/۵	بیانات در دیدار نخبگان جوان دانشگاهی
۱۳	سرریزی نخبگان به مکان‌های دیگر	n48	۸۳/۴/۱۹	بیانات در دیدار جمعی از و نخبگان همدان
۱۴	اعتنا به علم و دانش	n49		
۱۵	جدی گرفتن نهضت نرم‌افزاری و تولید علم و اندیشه	n50	۸۳/۹/۱۱	بیانات در دیدار مسئولان صداوسیما
۱۶	کادرسازی	n51	۸۳/۴/۷	بیانات در دیدار مسئولان دستگاه قضایی
۱۷	ایجاد استخوان‌بندی ذهنی قوی در حرکت جهانی برای عبور از سربلانی‌های دشوار	n52	۸۱/۷/۳	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان
۱۸	کمک به پیشرفت علم، فرهنگ، هنر و کار	n53	۸۱/۷/۳	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان
۱۹	پیشرفت در برطرف ساختن نیازهای جامعه	n54	۸۱/۷/۳	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان
۲۰	اثبات خود در میدان‌های عملی	n55	۸۱/۷/۳	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان
۲۱	مطرح شدن به‌عنوان یک ارزش	n56	۸۵/۸/۱۹	بیانات در دیدار نخبگان استان سمنان

جدول ۱: نخبه‌پروری در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

نخبه‌پروری ارتباط مستقیم با نیروی انسانی و تربیت این منبع مهم دارد، از سوی دیگر یکی از موضوعات مهم برای دوام و بقای نظام مقدس جمهوری اسلامی اقدامات لازم برای دسترسی به استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام است. برای بررسی نقش و تأثیر آن ابتدا مفهوم استحکام ساخت قدرت ملی نظام مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۲-۲) استحکام ساخت درونی

استحکام ساخت درونی قدرت، نیرویی است که یک سیستم یا ساختار را در کنار یکدیگر حفظ می‌کند تا آن سیستم یا ساختار بتواند وظیفه ذاتی خود را به‌درستی انجام دهد. لذا استحکام ساخت درون دارای منبع و منشأ ایجاد است. این منبع می‌تواند از منابع مادی یا از منابع غیرمادی و معنوی ایجاد شود. در صورتی که منشأ اثر آن نیز می‌تواند بر عناصر مادی یا عناصر معنوی اعمال شود و عاملی جهت بقاء یک سیستم یا سازمان باشد. استحکام در مقاله‌ای تحت عنوان "مؤلفه استحکام اجتماعی" مورد بررسی قرار گرفته است، که شانزده مؤلفه را عامل استحکام اجتماعی معرفی نموده است (بارتل مترجم کیقبادی، ۱۳۸۲: ۵۷).

این شانزده علل عبارتند از: نوع دوستی^۱، ارزش‌های مشترک^۲، ضربات اجتماعی، ارتباطات، خودباوری، بافت سیاسی و اداری، اطلاعات، مداخله^۳، رهبری^۴، شبکه‌سازی^۵، سازمان‌یافتگی^۶، اقتدار سیاسی، مهارت‌ها، اعتماد^۷، وحدت^۸ و رفاه (بارتل مترجم کیقبادی، ۱۳۸۲: ۵۸-۶۲). این مقاله اشاره دارد که این شانزده مؤلفه باید به صورت متوازن در جامعه توسعه یابد تا آن جامعه استحکام لازم را داشته باشد. استحکام اجتماعی بیش از آنکه متکی بر دانش یا دریافت اطلاعات خام باشد، به توانایی پردازش و تحلیل اطلاعات، سطح هوشیاری و خردمندی افراد و گروه‌های کلیدی بستگی دارد. رهبران بایستی دارای مهارت‌ها، گرایش‌ها و بعضی ویژگی‌های کارزماتیک باشند. رهبری کارآمدتر به معنای ظرفیت اجتماعی یا سازمانی بیشتر است. فقدان رهبری مناسب، نمودی از ضعف جامعه یا سازمان است. وحدت در یک جامعه نمودی از می‌زات تحمل تفاوت‌ها و تمایل به هم‌کوشی برای

-
- 1- Altruism
 - 2 - Comrson Values
 - 3 - Intervention
 - 4 - Leadership
 - 5- Networking
 - 6- Organization
 - 7- Trust
 - 8- Unity

تحقق اهداف مشترک است.

۲-۱-۲) سلسله مراتب استحکام ساخت درون

استحکام ساخت درون بنابر فرمایشات مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) شامل فرد، خانواده، جامعه و درنهایت نظام است.

بنابراین سلسله‌مراتب استحکام ساخت درون عبارتند از؛ ۱- استحکام ساخت درونی فرد ۲- استحکام ساخت درونی خانواده ۳- استحکام ساخت درونی جامعه ۴- استحکام ساخت درونی نظام.

سلسله‌مراتب هر مرحله از مرحله قبل و بعد، و مراحلی که با آن‌ها در ارتباط مستقیم نیستند تأثیرپذیری دارد. استحکام ساخت درونی افراد نتیجه استحکام ساخت درونی خانواده را در پی دارد. خصوصیات افراد در یک خانواده شکل می‌گیرد و بالعکس این خصوصیات می‌تواند به خانواده، شکل جدیدی را بدهد. تأثیر متقابل فرد و خانواده تأثیر مستقیم دوطرفه است که حاصل این تأثیر نهایتاً به جامعه منتقل می‌شود. یک جامعه خانواده بزرگی است که از خانواده‌های مختلف با نژادهای گوناگون تشکیل شده است. اصل مشترک تمامی این افراد نظرات یک جامعه را تشکیل می‌دهد و این تفکرات می‌تواند در خانواده‌ها، افراد و کل جامعه تأثیر متقابل نیز داشته باشد. بالاترین سطح استحکام ساخت درونی، استحکام ساخت درونی نظام است. نظام مجموعه‌ای منظم و یکپارچه است که از عموم جامعه و حاکمیت تشکیل شده است و دارای ارتباط مشخص، منظم، تعاملی و مستحکم است. لذا استحکام ساخت درونی نظام اسلامی هم شامل استحکام ساخت درونی جامعه اسلامی و هم شامل استحکام ساخت درونی حاکمیت شامل رهبری، قوای سه‌گانه و هر آنچه به‌نوعی به دولت با مفهوم عام مرتبط می‌شود. این گستره از تک‌تک افراد و با توکل به خدای متعال و با خودسازی، از باطن و درون افراد آغاز می‌شود که تأثیر آن در نظام نمایان می‌شود؛ "یک توصیه همین مسئله‌ی توکل و توجه به خدای متعال است، برای اینکه باطن خودتان و دل خودتان را بتوانید مستحکم و قوی نگه‌دارید. این شرط اول است. واقعاً اگر ما در درون خودمان، ساخت‌درونی محکم باشد، هیچ مشکل بیرونی نخواهد توانست بر ما فائق بیاید. باید دل را، باطن را آن‌چنان محکم کرد که بر همه‌ی کاستی‌ها و کمبودهای ظاهری و جسمانی و محیطی فائق بیاید." (بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت ۱۳۸۸/۰۶/۱۸).

"من به شما عزیزان توصیه می‌کنم که با صحیفه‌ی سجادیه انس بگیرید، دعای پنجم صحیفه‌ی سجادیه را مکرر در مکرر بخوانید. این دعای پنجم صحیفه‌ی سجادیه مال ماست. همه‌ی ادعیه‌ی

صحیفه‌ی سجادیه همین‌طور است. آنجائی که ما را به یاد مرگ می‌اندازد، آنجائی که ما را از لغزش‌ها برحذر می‌دارد، آنجائی که عظمت معنویت دستگاه الهی را، از پیغمبر و یاران و ملائکه‌ی الهی را به رخ ما می‌کشد، این‌ها همه‌اش برای ما استحکام‌بخش است. در هر میدانی، استحکام درونی برای ما تعیین‌کننده است. اگر ساخت درونی - چه درون شخصی خود ما، درون روحی و فکری خود ما، چه درون کلیت جامعه‌ی ما - ساخت مستحکمی بود، هیچ‌چیز نمی‌تواند در مقابلش بایستد. این، مهم‌ترین و اولین توصیه‌ی من به شماست" (بیانات در دیدار سفر و رؤسای نمایندگی‌های سیاسی ایران در خارج از کشور ۱۳۹۰/۱۰/۰۷).

۲-۲-۲) ابعاد استحکام ساخت درونی قدرت نظام:

همان‌طور که برای تبدیل هر قدرتی به اقتدار نیاز به روندی از مشروع سازی آن و ایجاد ارتباط مستحکم بین تمایلات و مطالبات عموم مردم با دست‌آوردهای سازمان قدرت وجود دارد، برای اینکه ساخت اقتدار درون‌زا بر پایه‌های صحیح استوار گردد، لازم است پایه‌های قدرت آن نیز به‌طور ویژه متمایز گردیده و در چارچوب نیازهای ملی معین گردند. برخلاف شیوه‌های بوزیتیویستی و مادی‌گرایانه حاکم بر دنیای معاصر، در نظام فکری اسلام، قدرت تنها با قابلیت‌های مادی به دست نمی‌آید. قدرت و اقتدار حقیقی در این طرز تفکر، بیش از عناصر مادی به عناصری متکی است که بدون آن، همه مظاهر مادی اقتدار جز اینکه عاملی برای سنگین شدن بار و دست و پاگیری باشد، سود دیگری نخواهد داشت. به‌عبارت‌دیگر، قدرت متکی به ابزارهای مادی، همانند تجهیزات سنگین یک سرباز در میدان رزم است. این نوع قدرت به‌دلیل اینکه بر اساس ابزارهای مادی بنا شده است معیار و سنجش خاص خود را دارد. برای اندازه‌گیری و سنجش این قدرت تلاش‌های زیادی انجام شده است که همه آن‌ها در یک یا چند بعد به اندازه‌گیری قدرت ملی کشورها اقدام کرده‌اند (حافظنیا و همکاران، ۱۳۸۵: ۶۶). این قدرت خود دارای منبع است که به سه دسته محسوس، انسانی و ماورایی تقسیم می‌شود (مرادیان، ۱۳۹۱: ۱۹۴-۱۹۲). با این پیش‌زمینه و تعمیق در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌توان دو بعد استحکام مادی و معنوی را اقتباس نمود. لذا می‌توان ابعاد استحکام ساخت درونی نظام به ابعاد مادی و معنوی در منبع نشئه و منبع اثر و همچنین سلسله‌مراتب، تقسیم نمود. سلسله‌مراتب فرد، خانواده، جامعه و نظام با استحکام‌سازی مادی و معنوی توان تحمل و مقاومت در برابر زورگویی‌های قدرت‌های جهانی را دارند. رسانه نیز بر اساس نظریه‌های مطرح رسانه‌ای بر فرد،

خانواده و جامعه تأثیر دارد. چگونگی این تأثیر بر نظام و میزان تأثیر بر استحکام این سلسله‌مراتب از نتایج ارزیابی تحقیق حاضر است.

۲-۲-۱) استحکام ساخت درونی قدرت معنوی

استحکام ساخت درون از فرد و خانواده آغاز و به جامعه و نظام بسط می‌یابد. منبع استحکام ساخت درونی فرد از ایمان و اعتقاد به خدای متعال نشئت گرفته، در مسیر رشد معنوی و کسب فضائل ادامه می‌یابد. لذا برای دستیابی به جامعه و نظامی که دارای استحکام درونی غیرقابل نفوذ باشد، ابتدا باید فرزندان را تربیت کرد که این مهم در مدارس انجام می‌شود و معلمان نقش تعیین‌کننده‌ای در آن دارند. نقش خانواده و رسانه‌ها نیز مؤثر و تعیین‌کننده است.

" اگر معلم خوب عمل کند، صحیح عمل کند، با تدبیر عمل کند، با دلسوزی عمل کند، به نظر ما همه‌ی مشکلات جامعه حل می‌شود. نه اینکه بخواهیم بگوییم عوامل مؤثر در تربیت جوانان ما، بیرون از محیط مدرسه وجود ندارد؛ چرا، خانواده‌ها مؤثرند، رسانه‌ها مؤثرند، فضای اجتماعی مؤثر است - در این‌ها تردیدی نیست - اما آن سازنده‌ی اصلی، آن دست ماهر اصلی که می‌تواند یک ساخت مستحکمی درست کند که این عوامل گوناگون نتوانند تأثیر بنیانی‌ای روی این محصول بگذارند، دست معلم است. این، ارزش معلم است." (بیانات در دیدار جمعی از معلمان سراسر کشور ۱۳۹۱/۰۲/۱۳)

این استحکام ساخت به دلیل اینکه از منبع الهی منبعث شده است به‌عنوان استحکام از منبع معنوی و در جایی که در معنویت مؤثر است را نیز در استحکام معنوی اثر، ملحوظ می‌نمایند.

۲-۲-۲) اعتماد به خدای متعال

اعتماد به خدای متعال یعنی اینکه تنها و تنها به خدا توکل داشتن، یعنی به وسایل، اسباب، مقدمه‌ها، پول، قدرت، لشکر و سپاه تکیه نکنیم، تکیه ما فقط به خدا باشد. مضامین اعتماد به خدا عبارت‌اند از: اطمینان، توکل، تقوا، ایمان (اسکندری، موسوی، ۱۳۹۰: ۸۴). اولین عامل قدرت در نظام جمهوری اسلامی اتکا بر خداوند و استمداد و یاری از پروردگار است. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) همواره این اتکا را به‌عنوان شاخص قدرت نظام اسلامی مطرح می‌نماید: " ما احساس می‌کنیم بحمدالله از درون قوی هستیم. قوت ما، نه به خاطر تکیه به کسی یا به سیاستی یا به روشی از سیاست‌ها و روش‌های معمول دنیاست؛ بلکه به خاطر این است که با خدا رابطه داریم و می‌دانیم برای او کار می‌کنیم و کمک او شامل حال ماست" (بیانات در مراسم بیعت مسئولان نهضت سوادآموزی، ۱۳۶۸/۰۴/۰۸). این اتکا مبتنی بر آیه "ان تنصر الله ينصرکم" پشتوانه محکم

برای جمهوری اسلامی در جهت دستیابی به اهداف عالیه نظام است. اگر این اتکا به منشأ اصلی قدرت نباشد، دوستی و ارتباط با همه قدرتمندان عالم جز وابستگی و ضعف نفسانی و فروریختن پایه‌های قدرت دستاوردی نخواهد داشت. هر تحرکی در نظام اسلامی باید مبتنی بر استمداد از خداوند باشد و سایر تلاش‌ها در طول آن نتیجه خواهد داد. در این نظام فکری تصور اینکه با تکیه بر قدرت‌های مسلط می‌توان بر مشکلات فائق آمد، بیهوده و پوچ است. قرآن کریم این اتکا را این‌گونه مذمت می‌نماید: در سوره نساء، درباره کسانی که خود را متصل به مراکز قدرت‌های غیر الهی می‌کنند، تا قدرتی به دست بیاورند، می‌فرماید: "أَيُّتَّغَوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا؛ آیا دنبال عزت‌اند این کسانی که به رقبای خدا، به دشمنان خدا، به قدرت‌های مادی پناه می‌برند؟ عزت در نزد خداست" (۱۳۹ نساء).

۲-۲-۲-۱-۲) ایمان و عزم راسخ و صحیح

عناصر این استحکام، برخی عناصر همیشگی است، برخی هم عناصر فصلی است. آنچه جزو عناصر همیشگی است، عزم راسخ است؛ که عرض کردیم مسئولان کشور باید تصمیمشان را در مواجهه با مشکلات حفظ کنند، عزم راسخ خودشان را محفوظ بدارند، دچار تزلزل نشوند. به سمت آرمان‌ها حرکت کردن، این عزم راسخ را نیاز دارد. این جور نباشد که با مشاهده اخم دشمن، ترش‌روئی دشمن، حرکت معارضة دشمن با شکل‌های مختلفش - تبلیغاتی‌اش، سیاسی‌اش، اقتصادی‌اش و امثال این‌ها - متزلزل شوند. هم عزم راسخ مسئولین لازم است، هم عزم راسخ مردم لازم است. البته این دومی - عزم راسخ مردم - الزاماتی هم دارد، که حالا معلوم است. ما اگر بخواهیم عزم راسخ مردم را حفظ کنیم، یک سلسله وظائفی را باید انجام دهیم (بیانات در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۰/۰۴/۳۰).

۲-۲-۲-۱-۳) قدرت و توانایی ایستادگی

به لطف خداوند و به برکت این ایستادگی و استحکام درونی ملت ایران، جوانان، با همت‌ها و استقامت خود کشور را همانند دسته‌گل خواهند ساخت و آن را تبدیل به یک الگوی موفق و پیشرفته برای جهان اسلام خواهند کرد (بیانات در دیدار مردم آذربایجان ۱۳۹۰/۱۱/۲۶).

۲-۲-۲-۱-۴) اعتماد به نفس و باور توانمندی

همان‌گونه که در باب اعتماد بحث شد؛ اطمینان و اتکا به نفس و اطمینان، ایمان به توان خود می‌تواند معنای عمیق و چندبعدی اعتماد را بیان کند (اسکندری، موسوی، ۱۳۹۰: ۸۹). این معنا در برابر خودباختگی است. ایران اسلامی معاصر، دوره‌ای را تجربه کرده است و به آفتی مبتلا شده

است که مسلمانان قرون اولیه از آن پرهیز داشتند و بدان مبتلا نگشتند. مسلمانان قرون اولیه به هیچ وجه، نسبت به هیچ تمدنی، خودباختگی نداشتند بلکه همچون عقابی تیزپرواز از آسمان ورای همه‌ی تمدن‌ها و فرهنگ‌ها به گزینش آنچه مفید و سازنده بود می‌پرداختند؛ گزینشی که مبتنی بر یک خودآگاهی عمیق و خودباوری حیات‌بخش بود و تکیه بر هویتی داشت که اسلام به آن‌ها اعطاء کرده بود؛ هویتی که وضعیت مطلوب حیات مادی و معنوی را برای ایشان هدف‌گذاری می‌کرد و ایشان هر چه در راستای همین مسیر بود، مطلوب می‌انگاشتند و برمی‌گرفتند و از غیر آن صرف‌نظر می‌نمودند.

به‌عنوان نمونه؛ یونان باستان واجد ادبیاتی بسیار فربه، اما شرک‌آلود بود؛ لذا هیچ‌گاه مسلمانان اعتنایی به ادبیات یونان نکردند؛ امام علوم عقلی و استدلالی، منطق و ریاضیات را که مفید می‌دانستند از آن‌ها آموختند. بنابراین در اثر حاضر، مایک دوره خودباختگی در مقابل تمدن غرب را از سر گذرانده‌ایم و اولین لایه‌ی آشنایی ما با غرب برخلاف مسلمانان قرون اولیه‌ی اسلام به‌شدت آلوده به خودباختگی، عجله، شتاب‌زدگی، سراسیمگی بوده است و لذا از این حیث یک تفاوت جدی با کسانی که امروز وارث آن‌ها هستیم (مسلمانان قرون اولیه تاریخ اسلام) و می‌خواهیم از تجربه تاریخی ایشان استفاده کنیم، داریم (ظهیری، ۱۳۸۴: ۷۵). با این سابقه تاریخی است که امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) اعتماد به نفس و باور توانمندی را یادآوری می‌کنند (بیانات در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۰/۰۴/۳۰).

۲-۲-۱-۵) اتحاد و انسجام داخلی

اتحاد و انسجام عنصر مهمی در استحکام ساخت قدرت ملی نظام جمهوری اسلامی محسوب می‌شود و این انسجام وظیفه عمومی تلقی می‌شود. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌فرمایند: "ما مطمئنیم که ساخت مستحکم نظام جمهوری اسلامی و اتحاد ملی و نزدیکی دل‌ها میان آحاد ملت، بزرگ‌ترین بازدارنده است. همه موظف‌اند این ساخت استوار و مستحکم را حفظ کنند و استحکام بیشتری به آن ببخشند" (بیانات در دانشگاه افسری امام علی (علیه‌السلام) ۱۳۹۰/۰۸/۱۹).

اهمیت این موضوع آن‌چنان است که ایشان درجایی دیگر آن را عاملی برای مصونیت کشور می‌دانند: "مصونیت کشور، وابسته‌ی به حضور مردم است؛ کم شدن فشارهای دشمنان، وابسته‌ی به حضور مردم است، وابسته‌ی به اتحاد و انسجام مردم با نظام و با دستگاه جمهوری اسلامی و حس اعتماد متقابل بین مردم و مسئولین است. این حس باید روز به روز تقویت بشود" (بیانات در

دیدار اقشار مختلف مردم (۱۳۹۲/۰۳/۲۲).

۲-۲-۱-۶) عزت ملی و حرکت در چارچوب‌های عزتمندی ملت

این عزت ملی به‌عنوان مهم‌ترین دستاورد انقلاب اسلامی از اصلی‌ترین موازین حرکت دولت‌مردان باید باشد. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌فرماید: "انقلاب کبیر اسلامی به‌کلی جهت را عوض کرد و ورق را برگرداند. همت امام - که رهبر این انقلاب و زمامدار این انقلاب و پیشوای این انقلاب بود - بر این گماشته شد که روح عزت ملی را در این مردم احیاء کند؛ عزت آن‌ها را به آن‌ها برگرداند. امام بزرگوار فرهنگ «ما می‌توانیم» را به دهان مردم انداخت و در دل آن‌ها جایگزین کرد؛ این همان فرهنگ قرآنی است که فرمود: «و لا تهنوا و لا تحزنوا و انتم الاعلون ان کتمت مؤمنین». خود ایمان به معنای علو است. ایمان وسیله علو مادی است، اما فقط این نیست؛ نفس ایمان علوآور است، عزت‌آور است، یک ملت را رشد می‌دهد. خود امام جلو افتاد، رهبری کرد، آن‌وقت انگیزه‌ها در مردم بیدار شد، همت‌ها در مردم بیدار شد، استعدادها جوشیدن گرفت؛ و عمل مردم، حضور مردم در صحنه، زمینه جلب رحمت الهی شد" (بیانات در مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (رحمت الله تعالی علیه) ۱۳۹۱/۰۳/۱۴). اگر در طراحی تاکتیک‌های عملیاتی و اجرایی دولت‌مردان، این عزت سرلوحه تصمیم‌گیری‌ها قرار گیرد؛ هیچ زمانی منافع ملی و حیاتی کشور، دستخوش نگرش‌های سلیقه‌ای و جناحی نخواهد بود. البته به این شرط که این عزت هم همسو و هم آهنگ با آرمان‌های متعالی ملت ایران و انقلاب اسلامی تعریف شود و کارگزاران، متناسب با شرایط روحی و شخصیتی خود تمایلات موهوم خویش را به‌عنوان مطالبه ملی معرفی نمایند. تقویت روحیه ملی و خود اتکایی عامل دیگری در جهت تقویت ساخت اقتدار درونی است. حرکت نظام جهانی و قدرت‌های مسلط به دنبال ایجاد گسیختگی در پیوندهای درونی ملت و ایجاد بستر نفوذ ذهنیات هدایت‌شده در درون کشورها است. حفظ روحیه ملی و تقویت این باور که اتکا به توانمندی‌ها و قابلیت‌های داخلی، می‌تواند به‌عنوان رقیب تفکر جهان‌گرایی عمل کند، راه دیگری برای اقتدار درون‌زا است، درحالی‌که تفکر جهان‌گرایی در جهت به حاشیه راندن اصول همگرایی ملی عمل می‌کند.

۲-۲-۱-۷) تاریخ کهن و ارزش‌های ماندگار

بررسی شواهد تاریخی نشان می‌دهد که در دوران هخامنشیان، ایران باستان صاحب حوزه‌ها و مدارس علمی بزرگ بوده و علوم مختلفی همچون؛ مهندسی آب، نجوم، فلسفه، الهیات، جغرافیا و کشاورزی در آن رشد یافته است. آنچه در تاریخ هخامنشیان دیده می‌شود آن است که علوم

کاربرد از رونق و اهمیت درخور توجهی برخوردار بوده است. همچنین در آن عصر مدارس ویژه برای تربیت نخبگان و آموزش پزشکی وجود داشته است. در عصر سامانیان نیز علوم از رشدی درخور توجه برخوردار بوده است و پزشکی، ریاضیات و فلسفه، الهیات، تاریخ، نجوم، ادبیات، هنر، موسیقی و کشاورزی در آن مقطع به شکوفایی رسیده بود در عصر ساسانی بیش از حد بر فرصت آزاداندیشی و فضای تبادل فکر در مدارس عالی آن زمان تأکید می‌شد. دوبار تجربه‌ی تاریخی باشکوه، در زمینه‌ی قدرت اول و بلامنازع جهان علم و اندیشه بودن، پشتوانه‌ی ارزشمند و بسیار قابل توجهی برای تکرار آن تجربه در عصر حاضر است؛ پشتوانه‌ی ای که بسیاری از کشورهای منطقه فاقد آن هستند. وضعیت معاصر ایران با شرایط دوره‌ی تمدن شکوهمند اسلامی شباهت و تفاوت‌هایی دارد. شناخت این شباهت‌ها و تفاوت‌ها در کسب الهام از تجربیات تاریخی به‌سیا مؤثر است. این شباهت از حیث نیازی است که میان ما و مسلمانان قرون اولیه مشترک است و آن، نیاز به بومی کردن علوم و دانش و ایجاد نظامی منسجم از جدیدترین یافته‌های فکر بشر و ایجاد توسعه‌ی علمی همه‌جانبه و خلاق، متناسب با نیازهای خودمان است (ظهیری، ۱۳۸۴: ۷۲). به عبارت دیگر نیازهای مشترک ما و اسلافمان چنین است؛ اخذ و اقتباس هدفمند، نیاز به بومی‌سازی و نظام‌سازی منسجم علمی متناسب با نیازهای بومی، خلاقیت در علم و تحول‌آفرینی در آن.

به‌عنوان نمونه در عرصه‌ی علوم عقلی و استدلالی امثال فارابی، اخذ اقتباس هدفمند داشتند و آنچه از میراث تمدن باستان قابل اعتنا و توجه بود برگرفتند و به نیاز اول پاسخ گفتند و پاسخگویی به نیازهای دوم و سوم را نیز شروع کردند و پاسخگویی به نیازهای دوم و سوم با ظهور ابن‌سینا اوج گرفت و ابن‌سینا و پیروان او، هم در نظام‌سازی عقلی و فلسفی و هم در ایجاد تحول و پیشرفت در علوم عقلی توفیق‌های بسیاری کسب نمودند (ظهیری، ۱۳۸۴: ۷۴). با این تاریخ شناخته شده و کهن است که امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) ضمن تأکید فراوان آن را عاملی برای پیشرفت می‌دانند (بیانات در حرم رضوی ۱۳۸۰/۱۲/۱۲).

۲-۲-۱-۸) اعتماد به استعداد بومی

خودباوری، چنانچه رهبر کبیر انقلاب اسلامی بارها بدان تأکید فرمودند، عنصری است که آغاز هر تحولی بدان متکی است؛ تحول علمی در عرصه‌ی پژوهش نیز از این قاعده مستثنا نیست و بیش از هر چیز به خودباوری نیازمند است. فکر اسیر همواره در پی تقلید است و هیچ خلاقیت و نوآوری

را در پی نخواهد داشت، خلاقیت و تحول درگرو آزادی فکر و باور به خود و اعتماد به نفس پدید می‌آید. دانشمندان خلاق و تحول‌آفرین و دوران‌ساز، در هر مقطع از تاریخ، انسان‌هایی آزاده (به لحاظ فکری) بوده‌اند و اگر هم جسمشان دربند بوده، تاثیری در آزادی فکری آن‌ها نداشته است. اندیشه‌ی ((من می‌توانم)) و ((ما می‌توانیم)) مبدأ حرکت به سوی اقتدار علمی ایجاد می‌شود (ظهیری، ۱۳۸۴: ۸۲).

۲-۲-۲-۲ استحکام ساخت درونی قدرت مادی

استحکام ساخت درونی قدرت مادی برگرفته از بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و در باب عناصر و اجزایی از استحکام است که دارای منابع مادی از یکسو، اثرات مادی و معنوی از سوی دیگر باشد. این بعد از استحکام را به دو مؤلفه استحکام ساخت درونی مادی منبع و استحکام ساخت درونی مادی معنوی اثر تقسیم‌بندی می‌شود. شاخص‌های مطرح در استحکام مادی منبع عناصر اقتصاد مقاومتی، اقتدار نظامی، پیشرفت مداوم و اقتدار علمی، تبعیت از قانون، استفاده از امکانات داخلی، [مهار دشمن درونی]، وضع [دشمن بیرونی] است. و استحکام معنوی اثر شامل شبکه‌سازی، هوشمندی، همراهی مردم با مسئولین، [عدم [وابستگی] جلوگیری] از ناامیدی مردم است که به ارزیابی برخی از این شاخص‌ها پرداخته می‌شود.

۲-۲-۲-۲-۱ اقتصاد

کشور جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های اقتصادی خود با مسائل یا مفاهیمی مواجه است که به‌هیچ‌عنوان تاکنون چه در عرصه‌ی نظر و در کتاب‌های درسی و چه در عرصه‌ی عمل و تجارب بشری مشابه و مابه‌ازای واقعی نداشته است. بنابراین خود انقلاب اسلامی مکلف به نوآوری و ابتکار و نظریه‌پردازی و الگوسازی در این عرصه‌های جدید اقتصادی است. این اقتصاد خاص کشور و با ویژگی‌های آن، درون‌زا، پایهریزی بر اساس مردم یا مردم بنیاد، دانش‌بنیان، عدالت‌محور و درنهایت می‌توان آن را اقتصاد مقاومتی نامید؛ "اما معتقدیم آن‌چیزی که علاج مشکلات کشور است، در درون کشور است، در درون وجود من و شما است. ما هستیم که می‌توانیم اقدام بکنیم؛ بلد باشیم که چه‌کار بکنیم و بفهمیم که راه درست کدام است و با جرئت و دلیری آن کار را انجام بدهیم؛ آن‌وقت مشکلات کشور بلاشک حل خواهد شد. یک گام بزرگ و بلند، همین اقتصاد مقاومتی است" (بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱۳۹۳/۰۳/۰۴). طرح اقتصاد مقاومتی به‌عنوان راهکار اساسی برای عبور از بحران‌ها و تنش‌های اقتصادی از جانب امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، نشانگر عمق تفکر استراتژیک ایشان است. اگر تمام دانش انباشته و کتاب‌های

مرسوم اقتصادی دنیا را مطالعه کنید، نظریه یا تجربه‌ای مدون و مکتوب درباره‌ی اقتصاد مقاومتی نخواهید یافت. در تمام متون و کتاب‌های اقتصاد، هیچ پیشینه‌ای نظری یا عملی از تحریم بانک مرکزی نخواهید دید و از آن‌جا که این امر تاکنون سابقه نداشته، چگونگی واکنش به آن هم امری بدیع است. حتی اگر مطالعاتی هم در این باره صورت گرفته باشد، در طبقه‌بندی‌های محرمانه و امنیتی قرار گرفته و امکان دسترسی به آن برای کارشناسان معمولی وجود ندارد. نتیجه اینکه اقتصاددان انقلاب اسلامی نمی‌تواند از نظریه‌های متداول برای حل مشکل و مسئله‌ی خود بهره بگیرد. لذاست که جنبش نرم‌افزاری و الگوی اسلامی- ایرانی اداره‌ی جامعه، شکل بدیعی به خود می‌گیرد که الهام‌بخش جمیع ملت‌های آزاده خواهد بود. (پیغامی، ۱۳۹۲).

۲-۲-۲-۲-۲ اقتدار نظامی و نیروهای مسلح و آماده

بخش دیگری از ساخت اقتدار درونی را تشکیل می‌دهد؛ درحالی‌که دنیا به سمت قدرت هوشمند حرکت می‌کند برخلاف تصور اولیه، از اهمیت قوای مسلح و مجهز به علم و تکنولوژی روز، نه تنها کاسته نشده بلکه با تهدیدات ساختارشکن در حوزه‌های اقتصادی و فرهنگی و سیاسی، یک نیروی مسلح مجهز می‌تواند با ورود به هنگام مانع فروپاشی درونی یک نظام گردد. اشاره رهبر انقلاب به اهمیت آمادگی این قوا برای نمایش اقتدار درونی به همین معنی است: " سهم نیروهای مسلح در این میان عبارت است از اینکه خود را آماده نگه‌دارند، خود را باروچی‌ی دفاع از آرمان‌ها و از ملتی که به آن‌ها اعتماد کرده است و تکیه کرده است، حفظ کنند. ارتش و سپاه و بسیج و نیروی انتظامی و همه‌ی کسانی که در ارتباط با نیروهای مسلح هستند، این را وظیفه‌ی خود بدانند که حصار مستحکمی در مقابل توطئه‌های دشمنان و شرارت دشمنان علیه ملت ایران خواهند بود" (بیانات در مراسم تحلیف و اعطای سردوشی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش ۱۳/۷/۱۳۹۲).

۲-۲-۲-۲-۳ پیشرفت مداوم در حیطه‌های مختلف

حرکت به‌موقع و بجا برای توسعه و بسط عدالت، مبارزه با تبعیض، توسعه آزادی‌های قانونی، رشد روزافزون علمی، می‌تواند ساخت اقتدار درونی را روزآمد، قوی و کارا ساخته و با ایجاد پیوند محکم بین مردم و نظام اسلامی در سایه عدالت و آزادی و ایجاد آگاهی و توانمندی در سایه رشد تکنولوژیک و علمی، بستر لازم را برای ساخت اقتدار درونی نفوذناپذیر فراهم سازد. (عبادی، ۱۳۸۰: ۹۶). پیشرفت از عناصر استحکام ساخت درونی قدرت نظام تلقی می‌شود و به معنی این است که کشور به مرحله‌ای از پیشرفت برسد که هم بتواند نیازهای خود را تأمین کند، هم به همان اندازه‌ای که ما به علم خارج از مرزها نیازمندیم، آنان نیز به علم ما نیازمند باشند

۲-۲-۲-۲-۴ استفاده از امکانات و ظرفیت‌های داخلی

از نظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) ایران از نظر منابع طبیعی و انسانی کشوری غنی محسوب می‌شود و از این رو لزوم استفاده از این ظرفیت‌ها و امکانات انسانی و طبیعی را به دفعات به مسئولان یادآوری کرده‌اند^{۱۱} در داخل کشور خیلی امکانات وجود دارد که اگر چنانچه نگاه ما- چه در زمینه‌های اقتصادی، چه در زمینه‌های فرهنگی، چه در زمینه‌های گوناگون دیگر- [به آن‌ها باشد و] اگر بتوانیم از این نیروهای داخلی استفاده کنیم، کلید حل مشکلات اینجاست؛ یعنی در درون کشور و امکانات داخلی کشور است که از این‌ها می‌شود خردمندانانه بهره‌برداری کرد. این‌ها باید شناسایی بشوند. و این است که رتبه ما را در دنیا بالا می‌برد. در مناسبات بین‌المللی سهم هر کشوری به قدر قدرت درونی او است؛ هر مقداری که واقعاً در درون اقتدار داشته باشد، سهمش از مجموعه مناسبات بین‌المللی به همان نسبت بالاتر است^{۱۲} (بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت ۹۲/۶/۶).

۲-۲-۲-۲-۵ عملکرد درست مسئولان

در دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) عملکرد درست مسئولان موجب اقتدار و سربلندی کشور در عرصه جهانی می‌شود و سد محکمی می‌تواند در برابر زورگویی‌های مخالف نظام اسلامی باشد. "در همه زمینه‌ها مسئولان می‌توانند کاری کنند که ملت احساس اقتدار کند وقتی که دشمنی به مرز حمله می‌کند، اگر مسئولان در دفاع از مرزها وظیفه خودشان را خوب به انجام رسانند، ملت احساس اقتدار می‌کند. هنگامی که سیاستمداران زورگوی جهانی با انواع بازی‌های سیاسی خواستند بر کشور و ملتی چیزی را تحمیل کنند، اگر دستگاه سیاسی آن کشور توانست هوشیارانه و مدبرانه تحمیل دشمن را پس بزند، ملت احساس اقتدار می‌کند. وقتی که همه سرمایه‌اندوزان بین‌المللی سعی می‌کنند یک ملت و یک کشور را در چنبره اختاپوس اقتصادی خودشان درآورند و با نام‌های فریبنده و به‌ناحق، منابع یک ملت را جذب کنند، اگر مسئولان اقتصادی کشور توانستند با تدبیر و هوشیاری و با سرعت عمل متناسب، تدابیر لازم را پیش گیرند و مانع از نفوذ پنجه دشمن در اقتصاد کشور شوند و اقتصاد ملی را شکوفا کنند، ملت احساس اقتدار می‌کند" (بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و پرسنل ارتش ۸۰/۱/۲۸).

۲-۲-۲-۲-۶ اقتدار علمی

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، در زمینه اقتدار علمی به جوانان و سرمایه‌های انسانی فکری و علمی کشور چنین توصیه می‌کند: "جمله‌ای در نهج‌البلاغه هست که خیلی جمله‌ی پر مغزی است.

می‌فرماید: «العلم سلطان»؛ علم اقتدار است. «سلطان» یعنی اقتدار، قدرت. «العلم سلطان من وجده صال و من لم یجده صیل علیه»؛ علم اقتدار است. هر کس این قدرت را به چنگ آورد، می‌تواند تحکم کند؛ می‌تواند غلبه پیدا کند؛ هر کسی که این اقتدار را به دست نیاورد، «صیل علیه»؛ بر او غلبه پیدا خواهد شد؛ دیگران بر او قهر و غلبه پیدا می‌کنند؛ به او تحکم می‌کنند^۱ (بیانات در بازدید از پژوهشکده‌ی رویان ۸۶/۴/۲۵).

عناصر مؤثر در تقویت اقتدار علمی را می‌توان به موارد ذیل دسته‌بندی کرد.

۱- اعتماد به نفس علمی: این بخش با باور به عملی بودن پیشرفت علمی مطرح است. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با اشاره به وجود پتانسیل‌های فراوان انسانی و طبیعی در کشور پیشرفت علمی را امری ممکن می‌داند که تنها در سایه باور به عملی بودن آن محقق می‌شود.

۲- تبدیل علم‌گرایی و علم‌محوری به گفت‌مان مسلط جامعه:

۳- آشنایی با میراث علمی کشور: آشنایی، با مفاخر علمی کشور از جمله مواردی است که تأکید ایشان در کنار کارهای متعددی که در دانشگاه صورت می‌گیرد ضروری عنوان می‌شود.

۴- کشف استفاده از راه‌های میان‌بر در پیشرفت علمی با توجه به بالا بودن سرعت پیشرفت علمی و عقب‌ماندگی کشور، این موضوع اهمیت فراوانی دارد.

۵- علم‌آموزی از دنیا در عین اتکا به نیروهای خودی

۶- نهضت نرم‌افزاری و توسعه علم. (قربانی، ۱۳۹۲).

برای اقتدار علمی عوامل دیگری را نیز بر شمرده‌اند؛ برخی اعتماد به نفس فردی و ملی را به عنوان عامل ایجاد اقتدار علمی مطرح نموده‌اند (ظهیری، ۱۳۸۴: ۸۰). یکی از عوامل ایجاد اقتدار علمی می‌تواند مهندسی فرهنگ علمی شامل درونی و برونی (پیروزمند، ۱۳۸۸: ۹) باشد. عوامل؛ ظرفیت‌سازی درونی و تکیه به عناصر بومی (عبادی، ۱۳۸۰: ۹۹)، ارائه محصولات فکری (عبادی، ۱۳۸۰: ۹۷)، بهره‌برداری مؤثر از علم (پیروزمند، ۱۳۸۸: ۳۳)، مدیریت صنعت خودکفا و بومی (عبادی، ۱۳۸۰: ۱۰۰)، آینده‌گرایی (توکلی طرقی، ۱۳۸۴: ۲۲۱) از عوامل اقتدارزا هستند...

۳) روش‌شناسی تحقیق؛

مشمول بر نوع تحقیق، روش تحقیق، جامعه آماری، روش گردآوری داده‌ها و ابزار آن، تعیین روایی و پایایی ابزار گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و پاسخ به سؤال یا آزمون فرضیه و در صورت وجود فرضیه تعریف عملیاتی متغیرها صورت می‌پذیرد.

۳-۱) روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ طرح تحقیق گذشته‌نگر مبتنی بر آینده است، یعنی محقق ضمن بررسی اسناد و مدارک سایر محققان، با بررسی تحقیقات گذشته و بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به یافتن نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام می‌پردازد. این تحقیق گذشته‌نگر مبتنی بر نتیجه‌گرا است، زیرا نتیجه این تحقیق به درک موقعیت و قوانین موجود و ویژگی‌ها و شرایط آن می‌پردازد. از نظر نوع (هدف) کاربردی است، زیرا به‌کارگیری نتایج این تحقیق نقش مؤثری در مستحکم‌سازی قدرت درونی نظام خواهد داشت. و از لحاظ جمع‌آوری اطلاعات این تحقیق در زمره تحقیقات پیمایشی (میدانی) جای می‌گیرد، یعنی محقق برای رسیدن به اهداف تحقیق که همان ساخت استحکام درونی قدرت ملی نظام است، با استفاده از پرسش‌نامه (محقق ساخته) نظرات متخصصین و اصحاب علم و فن‌آوری اخذ نموده و شاخص‌های استحکام‌زای نخبه‌پروری را اقتباس می‌کند. در این تحقیق از روش معادلات ساختاری^۱ استفاده شده است. روش‌های مؤلفه محور که بعداً به روش حداقل مربعات تغییر نام داد، توسط ولد ابداع شد. روش Smart PLS از دو مرحله اصلی تشکیل شده است: ۱) بررسی پردازش ساختار اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی. ۲) آزمون روابط میان سازه‌ها (داوری، رضازاده، ۱۳۹۲: ۶۸). این روش که به نسل دوم مدل‌سازی معادلات ساختاری مشهور است در مقایسه با روش‌های نسل اول نرم‌افزارهای مشابه همانند، لیزرل و آموس از نظر حجم کم نمونه، داده‌های غیرنرمال، قدرت پیش‌بینی مناسب، توسعه تئوری و نظریه، بررسی همگرایی، آزمون تئوری و فرضیه و آزمون فرضیات شامل متغیرهای تعدیل‌گر دارای مزایای بیشتری است. در صورتی که محقق از روش‌های نسل اول بخواهد روایی همگرایی یک سازه را بررسی کند نیاز به حداقل سه سؤال به ازای هر سازه دارد. (چن به نقل از داوری، ۱۹۹۸: ۶۹).

۳-۲) حجم نمونه و شیوه نمونه‌برداری

یکی از دلایل محبوبیت و پرکاربرد بودن روش Smart PLS، عدم نیاز به استفاده از حجم بالای نمونه در پژوهش‌ها است. در حالی که روش‌های پیشین (نسل اول)، احتیاج مبرم به تعداد نمونه بالا ($N > 200$) برای اجرای صحیح مدل‌های مبادلات ساختاری داشتند. عدم حساسیت PLS به حجم نمونه تا آنجاست که حتی تعداد نمونه می‌تواند کمتر از تعداد کل متغیرهای پژوهشی باشد. (داوری، ۱۳۹۲: ۷۵). یکی از قواعد شناخته‌شده برای تعیین حداقل نمونه لازم در روش Smart PLS توسط

^۱ - Component-based SEM Techniques

بارکلای ارائه شده است. این نویسندگان اظهار می‌دارند که حداقل حجم نمونه لازم برای استفاده از روش Smart PLS برابر است با بزرگ‌ترین مقدار حاصل از دو قاعده (داوری، ۱۳۹۲: ۷۵).

(۱) ۱۰ ضرب در تعداد شاخص‌های گره مدل اندازه‌گیری که دارای بیشترین شاخص در مدل اصلی پژوهش است.

(۲) ۱۰ ضرب در بیشترین روابط موجود در بخش ساختاری اصلی پژوهش که به یک متغیر مربوط می‌شوند.

با این فرض حجم نمونه برای این مدل تحقیق، براساس این دو الگو به شرح ذیل است: (۱) بیشترین شاخص‌ها مربوط به مؤلفه "معنوی مادی" است. تعداد شاخص‌ها یازده شاخص است. لذا حجم نمونه از نظر تعداد شاخص برابر با عدد ۱۱۰ می‌شود. (۲) بیشترین تعداد رابط‌های مؤلفه‌ها مربوط به استحکام ساخت است که دارای هفت رابط است. لذا حجم نمونه از این نظر ۷۰ می‌شود. از مقایسه این دو عدد یعنی ۱۱۰ و ۷۰ بزرگ‌ترین عدد حجم نمونه ۱۱۰ خواهد بود. در این تحقیق حجم نمونه ۱۲۸ مورد انتخاب شده است و نتایج براساس این حجم نمونه با استفاده از شیوه هدفمند مورد ارزیابی قرار گرفته است.

۳-۳) ابزار تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها و ارزیابی شاخص‌ها و مؤلفه‌ها ابتدا داده‌های جمع‌آوری شده توسط پرسشنامه را در نرم‌افزار SPSS وارد می‌کنیم و پس از تشکیل فایل داده‌ها آن را با پسوند CSV ذخیره می‌نماییم. علت این نوع ذخیره‌سازی برای کاربرد در نرم‌افزار Smart PLS می‌باشد. اکنون پس از حصول فایل داده‌ها، از نرم افزارهای نسل دوم برای تحلیل مدل پیشنهادی استفاده می‌کنیم. این نرم‌افزار PLS است که لازم است ابتدا به دانلود آن از سایت PLS و پس از اخذ مجوز از سایت مذکور اقدام به راه‌اندازی نرم‌افزار بروی رایانه نمود و آن را برای ترسیم و تحلیل داده‌ها آماده می‌کنیم.

۳-۴) روایی و پایایی تحقیق

روایی یا اعتبار ابزار تعیین می‌کند که سوال‌های مورد استفاده در پرسشنامه آیا همان مفهومی که پژوهشگر مورد نظر دارد را می‌سنجد یا خیر. انواع مختلف روایی عبارت‌اند از: روایی محتوا که برای بررسی اجزای تشکیل‌دهنده پرسشنامه به کار می‌رود و تعیین می‌کند که آیا سوال‌ها به قدر کفایت مفهوم را اندازه‌گیری می‌کند یا خیر. روایی معیار؛ این روایی کارآمدی ابزار را در پیش‌بینی رفتار در موارد خاص اندازه می‌گیرد. روایی سازه؛ آیا ابزار متغیرهای پژوهش را براساس تئوری‌های موجود

می‌سنجد یا خیر؟

روایی همگرا: همبستگی ابعاد یک متغیر باهم را می‌سنجد. روایی واگرا؛ همبستگی متغیر را با یک متغیر غیره مرتبط می‌سنجد که در این پژوهش از روش فوریل و لارکر استفاده شده است. پایایی؛ مشخص می‌سازد تحقیق در مورد پایایی پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی اقدام می‌نماید (داوری، رضازاده، ۱۳۹۲: ۷۸).

۴) تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق:

۴-۱) ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های تحقیق

ابعاد پژوهش حاضر به بعد سلسله‌مراتب، استحکام مادی و استحکام معنوی در نظر گرفته شده است. این ابعاد خود از مؤلفه‌های کوچک‌تری تشکیل شده‌اند. سلسله‌مراتب استحکام از دو مؤلفه حاکمیتی و عمومی، استحکام مادی از استحکام مادی منبع و مادی معنوی اثر و استحکام معنوی از معنوی الهی و معنوی مادی در نظر گرفته شده است. این مؤلفه‌ها دارای شاخص‌هایی هستند که در جدول ۲ نمایش داده شده‌اند. در کنار هر شاخص حرف n و شماره کناری آن نمایش شماره گویه و شاخص در مدل اندازه‌گیری است.

ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های تحقیق در جدول ۲ به تفصیل دسته‌بندی شده است. متغیر وابسته تحقیق استحکام ساخت درونی است. این متغیر از سه بعد تشکیل شده است که مؤلفه‌ها و شاخص‌های آن از بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) اقتباس شده است. متغیر مستقل تحقیق از شاخص‌های ۲۱ گانه جدول ۱ تشکیل شده است. حرف n و شماره‌های کناری آن نمایش‌دهنده شاخص‌های موردنظر در مدل پژوهش هستند.

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	شماره شاخص ^۱		شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	ابعاد	
استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام جمهوری اسلامی ایران	استحکام ساخت درونی قدرت مادی	اقتصاد مقاومتی	n ₁₇	n ₁	اعتماد به خدای متعال	استحکام ساخت درونی قدرت معنوی الهی	استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام جمهوری اسلامی ایران	
		اقتدار نظامی و نیروهای مسلح آماده	n ₁₈	n ₂	اتکای به معنویت			
		پیشرفت مداوم در حیطه‌های مختلف علمی، اقتدار علمی	n ₁₉	n ₃	اتکای به عدالت			
		تبعیت از قانون	n ₂₀	n ₄	توجه به آرمان‌های والای نظام			
		استفاده از امکانات و ظرفیت‌های داخلی	n ₂₁	n ₅	ایمان و عزم راسخ و صحیح			
		[مهار]دشمنان درونی	n ₂₂	n ₆	قدرت و توانایی ایستادگی			
		[دفع]دشمنان بیرونی	n ₂₃	n ₇	اتکای به عقلانیت			
	استحکام ساخت درونی قدرت مادی	شبکه‌سازی	n ₂₄	n ₈	شجاعت	استحکام ساخت درونی قدرت معنوی		
		هوشمندی	n ₂₅	n ₉	اتحاد و انسجام داخلی			
		همراهی مردم با مسئولین	n ₂₆	n ₁₀	تکریم همیشگی کسانی که موجب استحکام نظام‌اند			
		[عدم]وابستگی	n ₂₇	n ₁₁	بی رقیبی به دنیا			
		[جلوگیری]از ناامیدی مردم	n ₂₈	n ₁₂	عزت ملی و حرکت در چارچوب‌های عزتمندی ملت			
	سلسله‌مراتب استحکام ساخت درون	حاکمیتی	رهبری	n ₂₉	n ₁₃	احساس مسئولیت و همبستگی		استحکام ساخت درونی قدرت معنوی مادی
			قوای سه‌گانه	n ₃₀		نیروهای مؤمن		
			ارگان‌های تحت امر رهبری	n ₃₁	n ₁₄	تاریخ کهن و ارزش‌های ماندگار		
	عادی و عمومی		فردی	n ₃₂	n ₁₅	اعتماد به نفس و باور توانمندی		
			خانواده	n ₃₃				
			مدرسه، دانشگاه و حوزه	n ₃₄	n ₁₆	اعتماد به استعداد بومی		
			جامعه	n ₃₅				

جدول ۲: ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های استحکام ساخت درونی قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران

۲-۴) ترسیم ساختار تحقیق و تحلیل آن در نرم افزار Smnrt PLS

ابتدا اطلاعات تحقیق را در نرم افزار SPSS به ترتیب مؤلفه‌ها متغیرهای تحقیق وارد می‌شود سپس آنرا با فرمت CSV. ذخیره‌سازی کرده نسبت به ارزیابی متغیرها در نرم افزار Smart PLS پرداخته می‌شود (داوری، رضازاده، ۱۳۹۲: ۵۳). سپس ساختار تحقیق در نرم افزار PLS ترسیم می‌شود، پس از یکبار تحلیل بارهای عاملی کمتر از ۰/۴ در شاخص‌ها عواملی برای کاهش روایی و پایایی ساختار است و باید حذف شوند. شاخص‌های n6, n7, n8, n10, n11, n12, n15, n18, n19, n22, n25, n32, n35 از شاخص‌های استحکام از نخبه‌پروری تأثیری نمی‌گیرند n37, n43, n49, n50, n51, n54 کمترین نقش از نخبه‌پروری را نشان می‌دهند و باید حذف شوند. پس از حذف شاخص‌های مزاحم ساختار نهایی به شکل ۳ درمی‌آید.

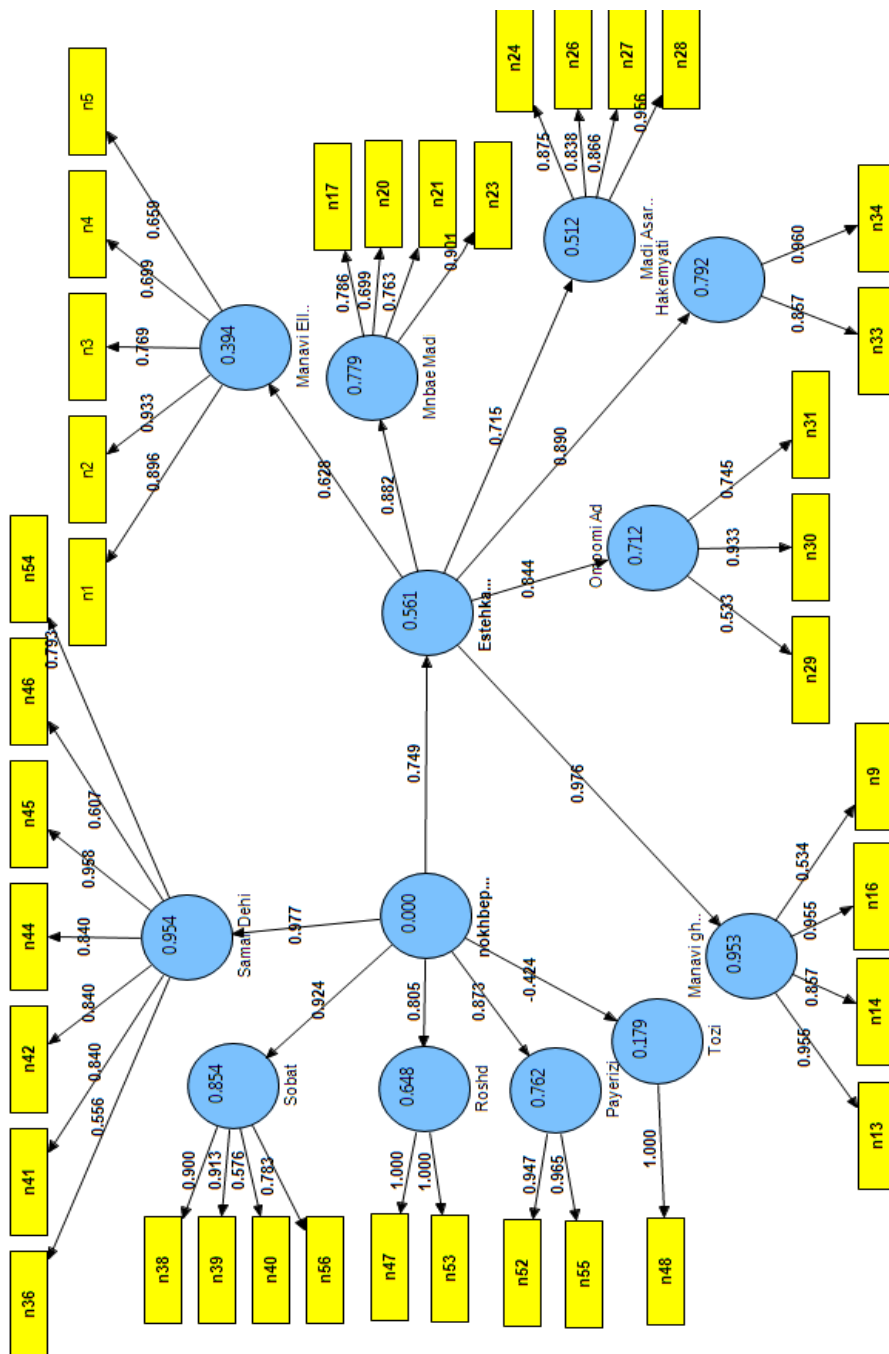
در این ساختار به ارزیابی برازش روایی و پایایی می‌پردازیم. نتایج حاصله از حذف در جدول ۲ قابل حصول است..

Overview

	AVE	Composite Reliability	R Square	Cronbachs Alpha
Estehkame sakht	0.296677	0.890667	0.552588	0.873744
Hakemyati	0.828768	0.906098	0.794363	0.809412
Madi Asare Manavi	0.783292	0.935157	0.508585	0.910043
Manavi Ellahi	0.639293	0.896960	0.392881	0.910653
Manavi gheire Ellahi	0.710956	0.904046	0.951911	0.855563
Mnbae Madi	0.624820	0.868498	0.780672	0.797417
Omoomi Adi	0.569925	0.791157	0.711508	0.590993
Payerizi	0.913228	0.954642	0.773515	0.906158
Roshd	1.000000	1.000000	0.694780	1.000000
Samar Dehi	0.618839	0.917139	0.952536	0.890642
Sobat	0.645344	0.875820	0.841685	0.816099
Tozi	1.000000	1.000000	0.159808	1.000000
nokhbeparvari	0.570329	0.945644		0.926201

جدول ۲: روایی و پایایی

طبق این جدول ضریب آلفای کرونباخ همه مؤلفه‌ها بالاتر از ۰/۷ است و مؤید پایایی پژوهش است.

شکل ۲: ساختار تحقیق در Smart PLS

۴-۳) سنجش برازش ساختار تحقیق

الف - بخش بارهای عاملی: تأثیر کلیه بارهای عاملی در مؤلفه‌ها بیش از ۰/۴ هستند.
 ب - ضریب آلفای کرونباخ برای شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷ هستند که نشان از پایایی ساختار است.
 ج - معیار پایایی ترکیبی^۱: به دلیل مرتبه دو بودن متغیر تحقیق یافتن پایایی تحقیق، با استفاده از جداول نمی‌توان معیار پایایی را به دست آورد. بار عاملی تمامی مؤلفه‌های تحقیق شامل؛ استحکام ساخت درونی معنوی الهی، معنوی غیر الهی، استحکام ساخت درونی مادی منبع، استحکام ساخت درونی مادی اثر و در متغیر مستقل نخبه پروری شامل پایه‌ریزی، رشد، ثبات، توزیع و ثمردهی را با استفاده از فرمول ۱ محاسبه می‌شود؛

$$\text{فرمول ۱: محاسبات واریانس خطای متغیر} - 1 = \text{The Variance of Error (ثمردهی)} \\ .975^2 = 0/049$$

سایر محاسبات عبارت‌اند از؛ ثبات=۰/۱۵۹، رشد=۰/۳۰۴، پایه‌ریزی=۰/۲۲۷، توزیع=۰/۸۴ و برای استحکام؛ الهی=۰/۶۰۶، معنوی مادی=۰/۰۴۷، مادی منبع=۰/۲۱۸، معنوی اثر=۰/۴۹۲، حاکمیتی=۰/۲۰۶، عمومی=۰/۲۸۷ به دست می‌آید. حال با استفاده از فرمول زیر، پایایی ترکیبی به دست می‌آید

$$\text{فرمول ۲: } ((\text{مجموع محاسبات واریانس خطای متغیر اصلی}) + (\text{مجموع بارهای عاملی متغیر اصلی})) / ((\text{مجموع بارهای عاملی متغیر اصلی}))$$

پس از انجام محاسبات پایایی متغیر استحکام ساخت ۰/۸۶۶ و متغیر نخبه‌پروری ۰/۸ به دست آمد که بیشتر از ۰/۷ است و پایاست.

۴-۴) روایی همگرا

معیار دوم برای بررسی برازش ساختار، روایی همگراست که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سؤالات (شاخص‌ها) می‌پردازد. معیار "میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده" (AVE) در نرم‌افزار Smart PLS. به نظر فورنل و لدرکر مقدار مناسب برای AVE عددی بیش از ۰/۵ است. مدل اندازه‌گیری این تحقیق از نوع درجه دوم است. بنابراین با استفاده از فرمول زیر محاسبات را انجام می‌دهیم. شیوه محاسبه AVE برای متغیر استحکام، بار عاملی شش مؤلفه را از شکل ۲ به توان دو رسانده و میانگین آن‌ها به دست می‌آید.

^۱- Composite Reliability

2 - Average Variance Extract

$$\text{فرمول ۳: محاسبه AVE استحکام و نخبه‌پروری} = 0,69 = (0,844^2 + 0,891^2 + 0,713^2 + 0,884^2) / (0,627^2 + 0,976^2)$$

$$0,67 = (0,844^2 + 0,834^2 + 0,975^2 + 0,917^2) / 5$$

با استدلال بیان شده این ساختار کاملاً دارای روایی همگراست و برازش اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

۴-۵) روایی واگرا

سومین معیار برای بررسی برازش تحقیق نوعی اندازه‌گیری است که میزان همبستگی بین شاخص‌های یک سازه با آن سازه در مقابل همبستگی آن شاخص‌ها با سازه‌های دیگر و مقایسه میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌هایش در مقابل همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها را نشان دهد. در گزارش دریافتی توسط نرم‌افزار Smart PLS از قسمت Quality Criteria و زیر بخش Cross Loading استفاده می‌شود که حاصل آن در جدولی است با ۵۶ سطر که به دلیل بزرگ بودن آن امکان نمایش ندارد. در بررسی جدول مذکور ملاحظه می‌شود ضرایب همبستگی هر مؤلفه، مستقل از ضریب همبستگی سایر مؤلفه‌ها چه وابسته و چه مستقل بیشتر است و این بیان‌کننده روایی واگرای مناسب تحقیق را نشان می‌دهد. برای به دست آوردن روایی واگرا از طریق مقایسه میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌هایش در مقابل همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها (روش فورتل و لارکر)، از همان گزارش نرم‌افزار زیر بخش Latent Variable Correlation استفاده می‌نماییم. حاصل آن در جدول ۳ ارائه شده است. آیا واگرایی این تحقیق مناسب است؟ در پاسخ باید گفت با توجه به اینکه قطر اصلی وابستگی ۱ است و سایر مؤلفه‌ها دارای وابستگی کمتر از قطر اصلی است، نشان از واگرایی مناسب ساختار تحقیق است.

Latent Variable Correlations

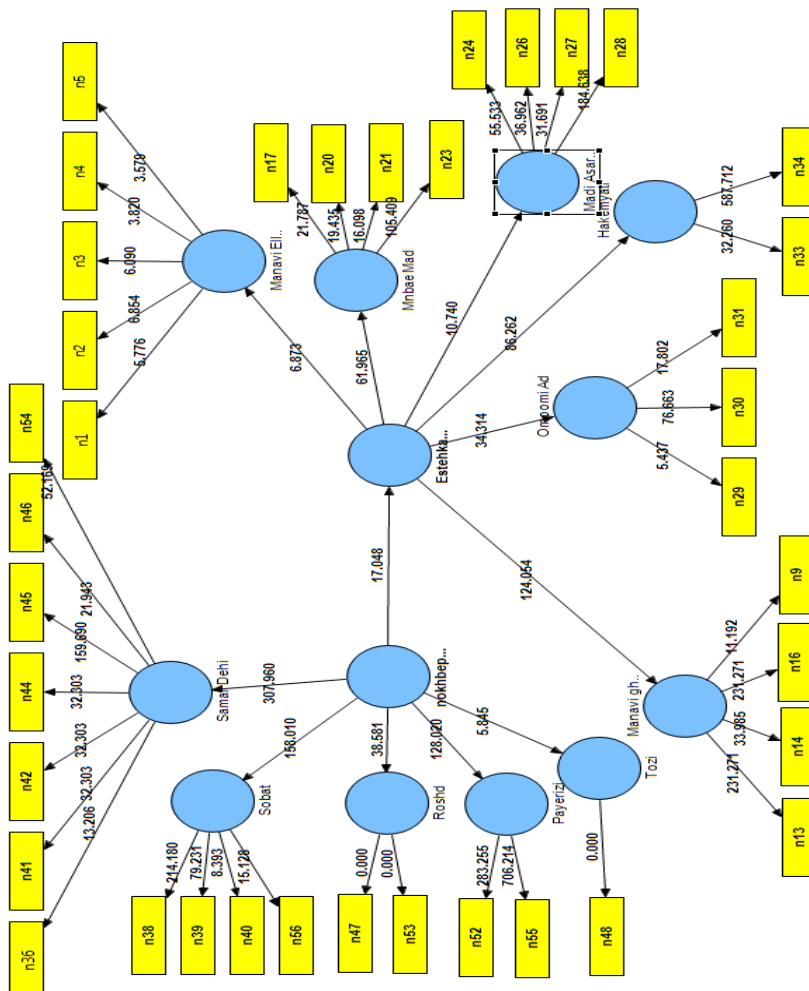
	Estekhan-e sahit	Mahenyati	Mali Asare Manavi	Manavi Elahi	Manavi ghare Elahi	Mihae Madi	Omomi Adi	Payetzi	Roshd	Samar Dehi	Sohat	Tozi	nolhheparani
Estekhan-e sahit	1.00000												
Mahenyati	0.891270	1.00000											
Mali Asare Manavi	0.713152	0.461287	1.00000										
Manavi Elahi	0.628002	0.497307	0.129643	1.00000									
Manavi ghare Elahi	0.975659	0.879676	0.788303	0.512145	1.00000								
Mihae Madi	0.888356	0.808240	0.499894	0.593110	0.775132	1.00000							
Omomi Adi	0.843509	0.843264	0.323210	0.708074	0.840949	0.684484	1.00000						
Payetzi	0.602625	0.443638	0.688014	0.539027	0.591447	0.391463	0.302510	1.00000					
Roshd	0.424089	0.486899	0.427091	0.389394	0.384480	0.507071	0.119321	0.814065	1.00000				
Samar Dehi	0.777651	0.598088	0.895035	0.293021	0.750447	0.714888	0.324639	0.788582	0.742076	1.00000			
Sohat	0.594445	0.415127	0.738315	0.473555	0.592027	0.755309	0.238340	0.698080	0.684125	0.902216	1.00000		
Tozi	-0.421103	-0.249888	-0.788677	0.698200	-0.598087	-0.015414	-0.296886	-0.475667	0.001739	-0.464786	-0.209107	1.00000	
nolhheparani	0.743862	0.556645	0.630732	0.413827	0.696632	0.678019	0.308494	0.878497	0.833535	0.975980	0.917434	-0.389780	1.00000

جدول ۳: ضرایب همبستگی مؤلفه‌ها

۴-۶) برازش ساختاری

۴-۶-۱) ضرایب معناداری Z (t-values)

با اجرای دستور Bootstrapping در نرم‌افزار PLS حاصل آن ضرایبی است که اگر بالاتر از ۱.۹۶ باشند ساختار اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. در این تحقیق شاخص‌های مؤلفه‌های رشد و توزیع صفر هستند و بیانگر نامناسب بودن این شاخص‌ها در مدل اندازه‌گیری است. با حذف این مؤلفه‌ها و اجرای دستور Bootstrapping ملاحظه شد سایر مؤلفه‌ها برازش مناسبی را نشان می‌دهند.

شکل ۴: ضرایب معناداری Z (t-values)

۴-۶-۲) معیار R Squares یا R^2

این معیار برای نشان دادن تأثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزاست. برای سازه‌های برونزا صفر و برای وابسته درونزا محاسبه می‌شود. برای محاسبه این معیار اثر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا یا وابسته را به دست می‌آوریم. با محاسبه انجام شده عدد حاصله $۰/۷۱$ است که حاکی از آن است که متغیر مکنون استحکام ساخت درون ساختاری قدرتمند را در نقش نخبه‌پروری تصویر نموده است.

R Square

	R Square
Estehkame sakht	0.552588
Hakemyati	0.794363
Madi Asare Manavi	0.508585
Manavi Ellahi	0.392881
Manavi gheire Ellahi	0.951911
Mnbae Madi	0.780672
Omoomi Adi	0.711508
Payerizi	0.773515
Roshd	0.694780
Samar Dehi	0.952536
Sobat	0.841685
Tozi	0.159808
nokhbeparvari	

جدول ۴: معیار R squares

۴-۶-۳) معیار قدرت پیش‌بینی Q^2

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد. مدل خوب باید قدرت پیش‌بینی خوبی داشته باشد. در صورتی که مقدار Q^2 در مورد یک سازه درونزا سه مقدار $۰/۰۲$ ، $۰/۱۵$ و $۰/۳۵$ را کسب نماید به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه‌ها را دارد. در نرم‌افزار PLS با اجرای دستور *Blidfolding* و فعال کردن کادر متغیر وابسته گزارش را تهیه می‌شود. جدول ۵ نتایج را ارائه داده است.

Construct Crossvalidated Redundancy

Total	SSO	SSE	1-SSE/SSO
Estehkame sakht	4352.000000	3658.968823	0.159244
Hakemyati	256.000000	94.530678	0.630740
Madi Asare Manavi	512.000000	304.747350	0.404790
Manavi Ellahi	640.000000	619.797915	0.031566
Manavi gheire Ellahi	512.000000	165.731610	0.676305
Mnbae Madi	512.000000	283.120312	0.447031
Omoomi Adi	384.000000	239.037184	0.377507
Payerizi	256.000000	80.035226	0.687362
Roshd	256.000000	79.207812	0.690594
Samar Dehi	896.000000	381.184018	0.574571
Sobat	512.000000	250.593378	0.510560
Tozi	128.000000	109.020669	0.148276

جدول ۵: معیار Q2 در اولین آزمون

با مقایسه اعداد جدول با اعداد ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ که مبین ضعیف، متوسط و قوی است، غیر از مؤلفه "معنوی الهی که ضعیف است و مؤلفه توزیع نیز متوسط است مابقی بالاتر از متوسط و قوی هستند.

Construct Crossvalidated Redundancy

Total	SSO	SSE	1-SSE/SSO
Estehkame sakht	3840.000000	3082.958872	0.197146
Hakemyati	256.000000	101.764009	0.602484
Madi Asare Manavi	512.000000	282.165729	0.448895
Manavi gheire Ellahi	512.000000	174.624908	0.658936
Mnbae Madi	512.000000	268.865957	0.474871
Omoomi Adi	384.000000	246.843182	0.357179
Payerizi	256.000000	102.043631	0.601392
Samar Dehi	896.000000	365.855350	0.591679
Sobat	512.000000	225.320036	0.559922

جدول ۶: معیار Q2 در دومین آزمون بدون مؤلفه‌های رشد و توزیع و استحکام الهی

۴-۶-۴) معیار تغییرپذیری شاخص‌ها^۱

این معیار نشانگر مقدار تغییرپذیری شاخص‌های یک سازه درون‌زاست که از یک یا چندسازه برون‌زا تأثیر می‌پذیرد. با استفاده از گزارش نرم‌افزار PLS و اقتباس بخش Communaliting جدول ذیل به دست می‌آید.

Commuality

	communality
Estehkame sakht	0.340909
Hakemyati	0.829758
Madi Asare Manavi	0.782134
Manavi gheire Ellahi	0.711288
Mnbae Madi	0.623817
Omoomi Adi	0.572509
Payerizi	0.912940
Samar Dehi	0.620298
Sobat	0.645876
nokhbeparvari	0.598564

جدول ۷: مقدار اشتراکی

از جدول ۷ میانگین را محاسبه می‌کنیم که حاصل محاسبه عدد ۰/۶۶ است..

۴-۷) برازش کلی ساختار تحقیق^۲

این معیار از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$${}^3\text{GOF} = \sqrt{\text{communalities}} \times R^2$$

فرمول ساختار تحقیق کلی برازش^۳

عدد Communalities از میانگین اشتراکی مؤلفه‌های وابسته مستقل به دست می‌آید با استفاده از جدول ۷ این میانگین برابر خواهد شد با عدد 0.68. و مقدار میانگین عددی R^2 طبق شکل ۲ و از محاسبه میانگین بار عاملی به توان دوی مؤلفه‌ها، برابر است با ۰/۴۴ لذا برازش کلی ساختار تحقیق به شکل زیر به دست می‌آید.

$$\text{GOF} = \sqrt{\text{communalities}} \times R^2 = \sqrt{0.69} \times$$

$$0.44 = \sqrt{0.319} = 0.56$$

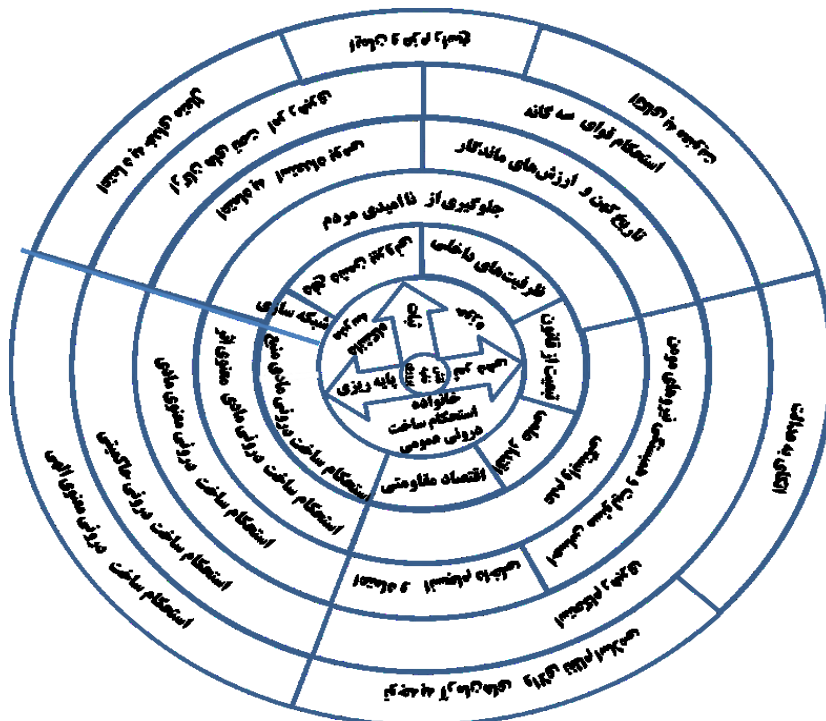
- 1 - Redundancy
- 2 - Goodness of Fit
- 3- Goodness of Fit

با توجه به اینکه سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ مبین وضعیت؛ ضعیف، متوسط و قوی برای GOF است و عدد ۰/۵۶ از ۰/۳۶ بزرگ‌تر است پس برازش کلی ساختار بسیار مناسب و مورد تأیید است.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

الف) نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش یافتن نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی نظام بوده است که سه نقش پایه‌ریزی، ثبات و ثمردهی مورد تأیید مدل اندازه‌گیری قرار گرفته تأیید شد. از طرف دیگر دو نقش توزیع و رشد از نظر پاسخ‌دهندگان اثری در استحکام نداشته‌اند که مهاجرت نخبگان خود از این دسته تلقی شده است. برخی شاخص‌ها نیز از مؤلفه‌های باقیمانده متغیر نخبه‌پروری حذف شده‌اند که در نهایت از ۲۱ شاخص متغیر نخبه‌پروری اقتباس شده از بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳ شاخص مؤثر در استحکام، باقیمانده‌اند. با بررسی بارهای عاملی مدل اندازه‌گیری تحقیق، بیشترین بار عاملی مربوطه به مؤلفه "ثمردهی" و پس از آن به مؤلفه "ثبات" و در نهایت به مؤلفه "پایه‌ریزی" تعلق می‌گیرد. نتایج این ارزیابی در شکل ۵ ارائه شده است این نتایج پس از ارزیابی پایایی و روایی مدل اندازه‌گیری تحقیق حاصل شده است. با ارزیابی این نقش‌ها در متغیر وابسته استحکام ساخت درونی قدرت، تعدادی از شاخص‌های این متغیر نیز از نخبه‌پروری تأثیر نمی‌گیرند و حذف می‌شوند و ۲۲ شاخص مؤثر باقی مانده‌اند. مؤلفه‌هایی که از نقش نخبه‌پروری کمترین تأثیر را می‌پذیرند شامل؛ اعتماد به خدای متعال، اتکای به معنویت، اتکای به عدالت، توجه به آرمان‌های والای نظام، ایمان و عزم راسخ بوده است. این شاخص‌ها، همگی از نوع شاخص‌های معنوی هستند که از نظر پاسخ‌دهندگان در پاسخ به سؤالات تحقیق نقش ضعیف‌تری از نخبه‌پروری بر آن‌ها نمایان شده است. نقش نخبه‌پروری در شاخص‌های مؤثر استحکام ساخت درونی، در شکل ۶ ارائه شده است. در نتیجه می‌توان مدل مفهومی پژوهش حاضر را به شکل زیر نمایش داد.

شکل ۵: مؤلفه و شاخص‌های نخبه‌پروری مؤثر در استحکام شکل ۶: مؤلفه و شاخص‌های استحکام تأثیرپذیر از

نخبه‌پروری

با دقت در نتایج حاصله از یافته‌های تحقیق، ملاحظه می‌شود که نقش نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی مؤثر است. فرضیه تحقیق با استفاده از محاسبه ضرایب معناداری Z (t-values) نمایان در شکل ۴ با کسب عدد ۱۷ و میزان تأثیر بار عاملی نخبه‌پروری در استحکام نمایان در شکل ۳ با کسب عدد ۰/۷۵ مؤید نقش مؤثر و معناداری نخبه‌پروری در استحکام ساخت درونی قدرت ملی است و این آزمون روابط میان متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵٪ نشان می‌دهد. شش مؤلفه مرتبط با استحکام ساخت درونی قدرت ملی یعنی مؤلفه‌های معنوی الهی، معنوی مادی، مادی منبع، معنوی اثر، حاکمیتی و عمومی که شاخص‌ها را به بعدها متصل می‌سازند نیز همگی معنادار بوده، نشان از تبیین متغیرهای اصلی توسط این مؤلفه‌ها هستند و شاخص‌های تأییدشده آن‌ها پاسخی مشخص به سؤال تحقیق است. بررسی ضرایب استانداردشده مسیرهای مربوط به فرضیه تحقیق بیانگر آن است که رسانه دینی به میزان ۷۵ درصد در تغییرات متغیر استحکام ساخت درونی قدرت نقش دارد و آن را تبیین می‌کند. همچنین بیشترین بار عاملی مؤثر در تحقیق مربوط به بعد استحکام ساخت درونی مادی شامل مؤلفه‌های "مادی منبع" و "معنوی اثر" با بارهای عاملی ۸۸٪ و ۹۷٪ است که با فلسفه نخبه‌پروری که تلاش برای خوداتکایی و عدم وابستگی مادی و معنوی است موزون است.

ب-پیشنهادات

در این تحقیق شاخص‌ها و مؤلفه‌های نخبه‌پروری مؤثر در استحکام ساخت درونی مورد بررسی قرار گرفت محقق برای استفاده مؤثر از این تحقیق و حرکت در مسیر استحکام ساخت، انجام تحقیقات زیر را پیشنهاد می‌دهد؛

- ۱- بررسی نقش نخبه‌پروری در خوداتکایی علم و فناوری و عدم وابستگی علمی به خارج از کشور در عین تعامل با مراکز جهانی علوم نوین به صورت پایاپای.
- ۲- بررسی عوامل مؤثر در بهره‌برداری از نخبگان پرورش‌یافته و مؤثرسازی نخبه‌پروری در ارتقای علمی و صنعتی کشور.
- ۳- تعیین حوزه‌های علمی و فناوری‌هایی که نخبه‌پروری می‌تواند در پیشرفت سریع علم و فناوری کشور و در سطح جهانی قابل انجام و مؤثر باشد.

۶- منابع

- قرآن کریم.
- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، استحکام ساخت درونی قدرت و نخبه‌پروری، وب‌گاه WWW.Khamenei.ir بازایی ۱۳۹۳/۸/۳۰.
- اسکندری، فائزه. (۱۳۸۶). سه هزار سال تحول‌خواهی توفقی کوتاه روبروی آئینه ۳۰۰۰ ساله علم و فرهنگ ایران، فصلنامه فرهنگی اجتماعی پویا، شماره ۴، صص ۵۵-۵۰.
- اسکندری، مجتبی و موسوی؛ سید ابوالفضل. (۱۳۹۰). بررسی ابعاد مفهوم اعتماد در اندیشه شهید مطهری و کاربرد آن در مدیریت سازمان‌ها، فصلنامه توسعه، سال ششم، شماره ۲، صص ۱۰۱-۷۳.
- انقلاب جهانی فناوری ۲۰۲۰ اندیشکده رند (۱۳۸۶). علوم فناوری و سامانه‌های دفاعی، پایش فناوری و نوآوری دفاعی، تک‌شماره، شماره ۲.
- ملکی، بهنام. (۱۳۸۳). نخبگان و توسعه، مجله: اندیشه انقلاب اسلامی، پاییز و زمستان ۱۳۸۳ - شماره ۱۱ و ۱۲، صص ۱۵۶-۱۴۶.
- توکلی طرقي، محمد. (۱۳۸۱). تجدد اختراعی، تمدن عاریتی و انقلاب روحانی، ایران‌نامه، سال بیستم، شماره ۷۷ و ۷۸، صص ۲۳۶-۱۹۵.
- پیروزمند، علی‌رضا. (۱۳۸۸). مهندسی فرهنگی علم و فناوری، فصلنامه پژوهش فرهنگی، شماره ۱۵، بهار ۱۳۸۸، صص ۳۸-۹.
- پیغامی، عادل. (۱۳۹۲). اقتصاد مقاومتی- اقتصاد دفاعی یا ترمیمی، سایت <http://www.hoviatema.ir/News/Item/2253/16/2253.html> بازایی: ۱۳۹۲/۱۱/۲۹
- داوری، علی و رضازاده، آرش، مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۲.
- حافظ‌نیا؛ محمدرضا و زرقانی؛ سید هادی و احمدی پور؛ زهرا و رکن‌الدین افتخاری؛ عبدالرضا. (۱۳۸۵). طراحی مدل سنجش قدرت ملی کشورها، فصلنامه ژئوپلیتیک کشورها، سال دوم، شماره دوم، تابستان، صص ۷۳-۴۶.

- ظهیری، سید مجید. (۱۳۸۴). اقتدار علمی و پژوهشی ایران در منطقه؛ انتباهات و الزامات (در پرتو سند چشم‌انداز بیست‌ساله)، فصلنامه پژوهشی اندیشه انقلاب اسلامی، شماره ۱۳ و ۱۴، صص ۱۰۱-۶۷.
- عبادی، احمد. (۱۳۸۰). مصاحبه رابطه خودباوری، ابتکار، نوآوری و اتکاء به نیروهای خودی و اقتدار ملی، فصلنامه معرفت، شماره ۴۴، مرداد ۱۳۸۰، صص ۱۰۲-۹۴.
- فیلیپ بارتل، مترجم: کیقبادی، مرضیه (۱۳۸۲). ۱۶ مؤلفه استحکام اجتماعی، مدیریت فردا: پاییز و زمستان ۱۳۸۲، شماره ۳، صص ۶۲-۵۷.
- قربانی، مصطفی (۱۳۹۲). جایگاه علم در تقویت ساخت درونی کشور، پایگاه تحلیلی بصیرت، <http://www.siasi.porsemani.ir> باز یابی: ۱۳۹۳/۲/۱۲.
- مرادیان، محسن. (۱۳۹۱). مبانی نظری امنیت، تهران: انتشارات دانشکده علوم و فنون فارابی، بهار ۱۳۹۱.

